

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ

ZPRÁVA o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2004

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE

brig. gen. Ing. Miroslav KREJČÍK
ředitel Vojenského zpravodajství

Vážená slečno, paní, pane,

Vojenské zpravodajství se všemi jeho součástmi vzniklo jako tajná služba, protože jedině tak může efektivně plnit uložené úkoly. Přesto jsem hluboce přesvědčen, že i zákonné vymezení nám dává prostor k tomu, abychom veřejnosti dali jasné a srozumitelné informace o naší práci.

Zpravodajská činnost je jedním z pilířů bezpečnosti státu. Na jejích výstupech často závisí, jestli bude stát včas připraven na případné hrozby. Příslušníci zpravodajských služeb plní ty nejsložitější úkoly s vědomím, že se o jejich úspěších nikdy nedozví široká veřejnost a dokonce ani jejich blízcí. Jejich jména, zásluhy a schopnosti zůstávají očím veřejnosti skryty. Velmi si vážím každého, kdo chápe, že i když se o nějaké činnosti nepíše nebo nevysílá v televizi, tak to ještě nemusí znamenat, že ta činnost neexistuje.

Pravděpodobně se mi ani při největší snaze nepodaří zcela uspokojit touhu všech zájemců o podrobné zprávy z naší činnosti. Přesto věřím, že výroční zprávu přijmete jako další ze vstřícných kroků směrem k veřejnosti. Máme velký zájem o to, aby každý občan této země věděl - co je Vojenské zpravodajství, co dělá a proč je pro stát důležité tuto službu mít. Zpráva pro veřejnost je sice obecná, ale jistě každému z Vás pomůže k vytvoření reálného obrazu o naší práci. Klíčové nepochybně je, že výsledky našeho snažení jsou pod permanentní kontrolou Parlamentu ČR a nejvyšších ústavních činitelů a ti mají k dispozici právě ty podrobné zprávy, které veřejnosti nemůžeme poskytnout. Na jejich základě pak přijímají strategická rozhodnutí pro bezpečnost nás všech.

OSNOVA

1. ČINNOST VZ K NAPLŇOVÁNÍ ÚKOLŮ STANOVENÝCH V §5, ZÁKONA Č. 153/1994 SBÍRKY.

- 1.1 zabezpečení informací o záměrech a činnostech představujících vojenské ohrožení ČR
- 1.2 zabezpečení informací o činnosti zpravodajských služeb cizí moci v oblasti obrany ČR
- 1.3 zabezpečení informací o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečování obrany ČR
- 1.4 zabezpečení informací o činnostech ohrožujících utajované skutečnosti v oblasti obrany ČR

2. PODÁVÁNÍ ZPRÁV A UKLÁDÁNÍ ÚKOLŮ VZ

3. SPOLUPRÁCE VZ SE ZPRAVODAJSKÝMI SLUŽBAMI ČR A OSTATNÍMI ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY

- 3.1 spolupráce se zpravodajskými službami
- 3.2 spolupráce s orgány státní správy
- 3.3 provádění bezpečnostních prověrek a šetření v evidencích

4. SPOLUPRÁCE VZ SE ZPRAVODAJSKÝMI SLUŽBAMI SPOJENECKÝCH ČI PARTNERSKÝCH ZEMÍ A S ORGÁNY NATO A EU

5. VNITŘNÍ BEZPEČNOST VZ

- 5.1 prošetřování stížností
- 5.2 řešení žádostí

6. VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ KONTROLA VZ

- 6.1 vnější kontroly VZ a jejich výsledky
- 6.2 vnitřní kontroly VZ a jejich výsledky

1. ČINNOST VZ K NAPLŇOVÁNÍ ÚKOLŮ STANOVENÝCH V §5 ZÁKONA Č. 153/1994 SBÍRKY.

1.1. Zabezpečení informací o záměrech a činnostech představujících vojenské ohrožení ČR

Hlavní oblastí činnosti Vojenského zpravodajství (VZ) v roce 2004 bylo získávání informací, které by mohly indikovat :

- aktivity cizích ozbrojených sil a ozbrojených složek směřující proti nasazení ozbrojených sil AČR v zahraničních misích nebo při plnění spojeneckých závazků České republiky v zahraničí;
- boj o moc v krizových zemích mezi jednotlivými etniky a frakcemi;
- organizovaný zločin včetně drogové problematiky;
- výrazné změny ve vnitropolitické situaci se zaměřením na snahy o upevňování moci vlád v krizových prostorech.

Pozornost Vojenského zpravodajství byla soustředěna zejména na :

- regiony Balkán, Blízký a Střední východ, Afghánistán a Společenství nezávislých států;
- terorismus;
- proliferaci zbraní hromadného ničení;
- proliferaci konvenčních zbraní a materiálu dvojího užití;
- mezinárodní kontrolní režimy;
- ochranu před působením zpravodajských služeb jiných států na území ČR v oblasti obrany;
- získávání informací o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečení obrany ČR;
- získávání informací o činnostech ohrožujících utajované skutečnosti v oblasti obrany ČR.

Region Balkán

Země tohoto regionu patří už několik let k oblastem, kde působí vojáci Armády České republiky (AČR). Patří tedy logicky do sféry zájmu VZ. Zpravodajské informace o vývoji bezpečnostní situace, ozbrojených silách zemí regionu a mezietnických vztazích patřily k důležitým podkladům pro rozhodování politické reprezentace ve vztahu k vysílání vojáků do tohoto prostoru. Stejně tak se o informace získané a vyhodnocené VZ opíralo nejen nejvyšší velení armády, ale především velitelé kontingentů přímo v místě působení. VZ se také zásadním způsobem podílelo na hodnocení možných prostorů nasazení příslušníků česko-slovenského kontingentu. Důležité poznatky přineslo také sledování a vyhodnocování aktivit nevládních zájmových sdružení a činností kosovských nelegálních struktur. Podle vyhodnocení, ale nepředstavovaly ozbrojené síly (OS) těchto států ve sledovaném období bezpečnostní riziko pro příslušníky ozbrojených sil AČR, kteří působili v misích v Kosovu, Bosně a Hercegovině.

VZ shromažďovalo informace zaměřené na úsilí států regionu participovat v programu NATO/PfP (Partnerství pro mír). Součástí hodnotícího procesu bylo i formování jednotných OS a přiblížení se standardům NATO, unifikace velitelských struktur na celostátní úrovni a pod civilní kontrolou a etnická „vyváženost“ nových OS.

VZ pozorně vyhodnocovalo všechny náznaky nestability. Zejména s důrazem na vnitropolitický vývoj a rizikové faktory, které mohly ovlivnit předání operace Severoatlantické aliance (SFOR) Evropské unii (EUFOR) pod názvem ALTHEA. V této oblasti VZ vyhodnocovalo možnost migrace obyvatelstva a růst aktivit organizovaného zločinu zasahujících

do zemí střední a západní Evropy s důrazem na hrozbu pronikání militantního fundamentalistického islámu z prostoru Balkánu do Evropy.

Tabulka: Zpravodajské zabezpečení- BALKÁN

Adresát	Počet zaslaných informací
Prezident ČR, političtí a vojeňští představitelé ČR	6
Pro potřeby misí AČR	105

Region Blízkého a Středního východu

Hlavní pozornost VZ byla upřena na Irák, kde byly vyhodnocovány informace o formující se irácké armádě a bezpečnostních složkách Iráku. Úsilí VZ se soustředilo zejména na možnost ohrožení příslušníků kontingentu Vojenské policie AČR především neaktivnějšími teroristickými a polovojenskými skupinami, které dlouhodobě působí proti přítomnosti koaličních sil v zemi. Na základě působení příslušníků VZ přímo u kontingentu se podařilo odhalit několik pokusů teroristů proniknout mezi irácké policejní rekruty, kteří byli cvičeni Vojenskou policií pro jejich další službu.

VZ byla dále vyhodnocována hlavní bezpečnostní rizika i v dalších oblastech Iráku se zaměřením na ozbrojené skupiny, které vytváří nestabilní prostředí a jejich aktivity významnou měrou ovlivňují proces normalizace a obnovy země.

VZ se významnou měrou podílelo na zpravodajském zabezpečení přeletů vysokých vládních představitelů ČR do krizových oblastí. Klíčové informace se týkaly především možného použití řízených protiletadlových střel proti vládnímu letounu.

Tabulka: Zpravodajské zabezpečení- BLÍZKÝ A STŘEDNÍ VÝCHOD

Adresát	Počet zaslaných informací
Prezident ČR, političtí a vojeňští představitelé ČR	24
Pro potřeby misí AČR	147

Region Společenství nezávislých států

VZ věnovalo pozornost vojenské strategii vybraných zemí SNS s důrazem na otázky budování strategického vojenského potenciálu. Za základní zdroj ohrožení z tohoto regionu lze i nadále považovat tzv. nevojenské hrozby. Právě oblast organizovaného zločinu propojeného se stání správou a významnými ekonomickými subjekty patřila k oblastem, které VZ bedlivě monitorovalo. Stejně tak byly sledovány aktivity zpravodajských služeb z oblastí SNS a veškeré indicie o možnostech nelegálního obchodu se zbrojním materiálem.

V centru pozornosti VZ pochopitelně zůstávají i ozbrojené síly států SNS. V neposlední řadě byl zájem VZ soustředěn na vývoz zbraní a technologií, s důrazem na krizové oblasti, a dále na státy, na nichž má ČR obchodní zájmy.

Tabulka: Zpravodajské zabezpečení- SNS

Adresát	Počet zaslaných informací
Prezident ČR, političtí a vojeňští představitelé ČR	75

Region Afghánistán

Na začátku roku 2004 skupina speciálních sil, která je součástí Vojenského zpravodajství, úspěšně dokončila intenzivní přípravu a poté byl kontingent zasazen na půl roku do operace „ENDURING FREEDOM“ v Afghánistánu. Zpravodajské informace získané českými průzkumníky se staly důležitým zdrojem pro rozhodování nejvyššího velení operace. Elitní skupina speciálních sil získala během prvního skutečného bojového nasazení mimořádný mezinárodní kredit

o čemž svědčí veřejné výroky velitelských špiček: „Čeští průzkumníci se dostali do míst, kam nepřítel nečekal, že by se mohli dostat a přinesli odtud dokonalé informace.“ Působení příslušníků speciálních sil tedy podstatným způsobem přispělo k celkové znalosti a informačnímu pokrývání této klíčové oblasti ze strany VZ.

Tabulka: Zpravodajské zabezpečení- AFGHÁNISTÁN

Adresát	Počet zaslaných informací
Prezident ČR, politici a vojenští představitelé ČR	9
Pro potřeby misí AČR	75

Terorismus

Vojenské zpravodajství se v souladu s nařízením vlády ČR podílelo na eliminaci hrozeb a rizik, vyplývajících z existence mezinárodního terorismu. V plné míře byla využívána i mezinárodní součinnost prováděná na základě dvoustranných smluv, v souladu se zásadami přijatými ve zpravodajské komunitě NATO.

Základním cílem informační činnosti bylo hodnocení a prognózování aktivit mezinárodního terorismu s důrazem na aktuální hodnocení bezpečnostních rizik s možným dopadem na bezpečnostní zájmy ČR i NATO. Podstatná část informačního úsilí byla zaměřena na analyzování činnosti nadnárodních a regionálních teroristických skupin a jednotlivců s důrazem na odhalení vazeb mezi těmito subjekty, mechanismy financování a identifikaci potencionálních cílů teroristických útoků, s primárním úkolem odhalit potenciální bezpečnostní hrozby. Akcentována byla rovněž problematika šíření terorismu do Evropy ve vazbě na radikální formy islámu.

Zvláštní pozornost byla věnována zpravodajské ochraně všech jednotek AČR, působících v zahraničních misích. Vyšší míra ohrožení byla zjevná u jednotek v teritoriích, kde dochází k přímým střetům s terorismem (Afghánistán, Irák), v nižší míře byly ohroženy jednotky plnící úkoly v regionu států bývalé Jugoslávie. Hlavní podobou zpravodajské ochrany bylo včasné získávání informací o možných hrozbách tak, aby mohla být na místě přijata adekvátní obranná opatření. Jednalo se zejména o informace o připravovaných či možných teroristických útocích proti koaličním jednotkám, nově budovaným iráckým ozbrojeným silám a civilním cílům za využití automobilů řízených sebevražednými atentáčníky, dále kladením improvizovaných výbušných zařízení a dalšími útočnými systémy.

Významný podíl mělo VZ také na osvobození českých novinářů zadržovaných v Iráku. Znalost prostředí a solidní přehled o vzájemných vztazích mezi jednotlivými místními skupinami nakonec přinesly průlom do vyjednávání. Zatímco některá média mylně spekovala o vyslání speciálního komanda, slavila úspěch práce se zpravodajskými informacemi.

VZ se částí specializovaných sil věnovalo i ochraně veškerých kapacit resortu obrany na území ČR. K eliminaci těchto hrozeb byla přijímána bezpečnostní opatření spočívající ve včasné informování o možných ohroženích a konkretizaci obranných a ochranných aktivit dlouhodobého i krátkodobého dosahu.

Tabulka: Zpravodajské zabezpečení - TERORISMUS

Adresát	Počet zaslaných informací
Prezident ČR, politici a vojenští představitelé ČR	54

Proliferace zbraní hromadného ničení, konvenčních zbraní a materiálu dvojího užití

Jev proliferace zbraní hromadného ničení, jejich nosičů a konvenčních zbraní a zbrojních technologií představuje trvale rostoucí bezpečnostní riziko. Stále trvá poptávka po

těchto komoditách ze strany problémových států a zejména ze strany nestátních subjektů, včetně teroristických a zločineckých organizací. Roste jejich spolupráce, snaha o soběstačnost a zájem se trvale posunuje od finálních výrobků směrem k polotovarům a surovinám, zejména však k výrobním prostředkům a technologiím, k významným informacím a ostatním komoditám nehmotné podoby. Vedle klasických druhů jaderné, chemické a biologické munice roste zájem o radiologické prostředky.

V oblasti proliferace konvenčních zbraní a materiálu dvojího užití představuje nelegální obchod negativní mezinárodní a ekonomický jev, který komplikuje řešení ozbrojených konfliktů a krizových situací, napomáhá vyzbrojování teroristických organizací a má nepříznivý dopad na mezinárodní vztahy.

Problematika proliferace srůstá s oblastí organizovaného zločinu, trvale se internacionalizuje a oboustranně se doplňuje se soudobým mezinárodním terorismem.

VZ zabezpečovalo společně s dalšími zpravodajskými službami ČR a spolupracujícími zahraničními zpravodajskými službami průběžně informace v této oblasti. ČR se podařilo získat respekt jako spojenec, který má obzvlášť v oblastech na východ od hranic republiky solidní informační základy a schopnosti, kterými západní spojenci nedisponují. V řadě případů se VZ podílelo na získávání zpravodajských informací pro partnerské alianční služby. Několikrát byly například poskytnuty hodnotné informace o podezřelých zbrojních obchodech ve třetích zemích.

Tabulka: Zpravodajské zabezpečení - PROLIFERACE

Adresát	Počet zaslaných informací
Prezident ČR, politici a vojenští představitelé ČR	27

Mezinárodní kontrolní režimy

Zásadní vliv na nežádoucí toky vojenského materiálu a materiálů dvojího užití prokazují mezinárodní kontrolní režimy, na jejichž činnosti se v rámci expertních týmů podíleli i specialisté VZ. Aktuálním problémem je pokračující prolínání obecně užívaných technologií s těmi, které jsou původně vojenského určení nebo jsou vojensky, či za účelem terorismu, využitelné.

VZ se podílí na prosazování a kontrole systému opatření zamezujících porušování přijatých mezinárodních závazků a zákonů ČR subjekty obchodujícími s vojenským materiálem podle zákona č.38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem v rámci licenčních řízení, protože nedodržování těchto ujednání českou stranou, případně porušování podmínek stanovených licenčním řízením podle tohoto zákona některými obchodujícími subjekty by mohlo zapříčinit ohrožení mezinárodní pozice ČR. VZ je jedním z řady subjektů, které se k vývozu zbraní vyjadřují a v roce 2004 ve čtyřech případech udělení vývozní licence nedoporučilo.

Tabulka: Stanoviska k udělení licencí a povolení obchodu s vojenským materiálem

Adresát	Počet zaslaných stanovisek
Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR	135

1.2 Zabezpečení informací o činnosti zpravodajských služeb cizí moci v oblasti obrany ČR

Ochrana před působením zpravodajských služeb jiných států na území ČR v oblasti obrany, tzv. kontrarozvědná činnost, je důležitý úkol VZ, protože rozvědne služby některých států vyvíjí na našem území činnost, jejímž cílem je získat utajované a citlivé informace týkající se zahraniční a obranné politiky, ekonomiky a obranyschopnosti ČR. Mezi priority VZ patřilo také sledování zpravodajských aktivit států podezřelých z podpory terorismu.

VZ v rámci kontrarozvědné činnosti získávalo a vyhodnocovalo informace o činnostech zpravodajských služeb cizí moci (ZSCM), které působí proti zájmům ministerstva obrany, Armády České republiky včetně jednotek AČR rozmístěných v zahraničí v rámci koaličních misí a proti zájmům NATO.

Jednotky AČR v roce 2004 působily, se svými spojenci, v Kosovu, Iráku a Afghánistánu. Zpravodajská ochrana těchto jednotek je zaměřena na monitorování zpravodajských aktivit států, na jejichž území jsou jednotky rozmístěny, dále okolních států a států, které v dané oblasti uplatňují svůj vliv. Následně jsou přijímána aktivní opatření k zamezení jejich zpravodajskému pronikání a získávání informací z prostředí kontingentu AČR či spojeneckých jednotek, popř. budování sítě zdrojů, které by mohly být následně využívány po návratu jednotky do České republiky.

Na našem území působí příslušníci ZSCM různými formami. Při tzv. tradičním krytí působí jako pracovníci zastupitelských úřadů nebo konzulátů. Toto krytí jim umožňuje přístup k potenciálním informačním zdrojům z řad státní správy, ozbrojených sil, ale i obchodních kruhů.

Další formou je působení tzv. nelegálů vystupujících jako podnikatelé, zástupci výrobních podniků, novináři nebo účastníci konferencí. Jsou dokonale etablováni v daném prostředí a jejich zpravodajská činnost je přísně konspirativní.

VZ průběžně monitorovalo činnost osob vyhodnocených nebo podezřelých z příslušnosti k ZSCM a na základě prováděných analýz získaných z poznatků přijímalo aktivní opatření v součinnosti s dalšími partnerskými službami k omezení činnosti zpravodajských služeb cizí moci na našem území.

V závěru roku 2004 bylo ve spolupráci s další zpravodajskou službou ČR realizováno opatření vůči osobě působící na obchodním zastoupení při Zastupitelském úřadu státu mimo NATO a EU, jehož výsledkem bylo označení této osoby za „persona non grata“ (nevítaná, nežádoucí osoba).

Tabulka: Činnosti zpravodajských služeb cizí moci v oblasti obrany ČR

Adresát	Počet zaslaných informací
Ministr obrany	3
Jiné orgány resortu obrany	2
Bezpečnostní informační služba	3
Ostatní orgány mimo resort MO	14
CELKEM informací	22

1.3 Zabezpečení informací o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečení obrany ČR

Plnění hlavních úkolů reformy Armády ČR

Získávání informací o podstatných ohroženích plnění hlavních úkolů reformy AČR bylo jednou z prioritních informačních činností VZ. Jednalo se o informace vztahující se k věcným, personálním a ekonomickým aspektům této reformy.

Pozornost VZ byla zaměřena na všechny významné projekty vyzbrojování a projekty související s rozvojem jednotlivých vojenských útvarů a zařízení (výstavba nových a modernizace stávajících posádek) pro potřeby rozhodování vrcholového managementu resortu obrany. Jednalo se zejména o přezbrojení AČR kolovým transportérem a automobilem terénním středním, ekologickou likvidaci nepotřebné munice, provozování letounů L-159 a modernizaci tanku T-72 M4 CZ.

Uvedené projekty byly ze strany VZ pozorně sledovány vzhledem k jejich finanční náročnosti i z důvodů jejich časté negativní medializace.

Hospodaření s prostředky určenými na zabezpečování obrany

Ochrana významných ekonomických zájmů resortu obrany je úzce svázána s efektivním využitím finančních zdrojů vyčleněných k zabezpečení hlavních úkolů reformy Armády ČR.

Pozornost VZ byla soustředěna na získávání a vyhodnocování zpravodajských informací o jednotlivých fázích akvizičních procesů – příprava zakázky, způsob zadání zakázky a výběru uchazeče, průběh realizace zakázky apod.

Informace získané VZ, které se týkaly hospodaření s prostředky určenými na zabezpečování obrany, byly postoupeny hlavním činitelům Armády ČR, aby z jejich úrovně mohla být přijata nápravná opatření umožňující účelné, hospodárné a efektivní vynaložení finančních prostředků.

Projevy extremismu

Služba v AČR a vojenský výcvik jsou zejména pro pravicově extremisticky orientované osoby atraktivní, což je dáno i zájmem těchto osob o získání určitých specifických znalostí, dovedností a zkušeností, které jim AČR může poskytnout.

VZ věnuje v této oblasti pozornost dvěma cílovým skupinám. První tvoří uchazeči o službu vojáka z povolání, mezi kterými jsou identifikovány i osoby s vazbami na pravicový extremismus. Druhou skupinu tvoří příslušníci AČR, kteří sympatizují či jsou členy extremistických hnutí.

Na základě analýzy získaných poznatků jsou přijímána účinná opatření k eliminaci rizika pronikání extremismu do AČR a vyloučení propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka v prostředí AČR.

Tabulka: Záměry a činnosti namířené proti zabezpečení obrany ČR

Adresát	Počet zaslaných informací
Ministr obrany	56
Jiné orgány resortu obrany	78
Ministerstvo vnitra a Policie ČR	4
Bezpečnostní informační služba	12
Ostatní orgány mimo resort MO	10
CELKEM informací	160

1.4 Zabezpečení informací o činnostech ohrožujících utajované skutečnosti v oblasti obrany

ČR

Ochrana utajovaných skutečností je nedílnou součástí celého systému ochrany oprávněných zájmů ČR. Tento fakt je dán nejen vnitřními potřebami státu zabezpečit ochranu informací důležitých pro jeho obranu, bezpečnost, veřejný pořádek, ekonomiku, životy a zdraví lidí, ale i snahou ČR o aktivní účast v mezinárodních strukturách a spolupráci s jednotlivými zeměmi, které efektivní a účinný systém ochrany utajovaných skutečností při jejich poskytování jednoznačně požadují.

Činnost VZ v roce 2004 byla z tohoto důvodu zaměřena na zabezpečování realizace zákona č.148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a plnění příslušných rozkazů a nařízení u vojenských útvarů a zařízení AČR.

V rámci ochrany utajovaných skutečností byly ojedinělé nedostatky zjišťovány v oblasti administrativní bezpečnosti na nižších a středních článcích armádního velení při manipulaci s dokumenty nejnižšího stupně utajení, tj. VYHRAZENÉ. Dále byly zjištěny některé nedostatky při vysílání příslušníků AČR do mírových misí, kdy nebyl kladen dostatečný důraz na včasné vyžádání a vydání příslušných bezpečnostních prověrek a certifikátů NATO.

Z dlouhodobého hlediska je pro oblast utajovaných skutečností rozhodující bezpečnost informačních systémů. V této oblasti byly řešeny případy zpracování utajovaných informací na necertifikované výpočetní technice, používání nelicencovaného software na služebních počítačích a neoprávněného připojování služební výpočetní techniky k síti INTERNET.

Příčinou uvedených rizikových jevů je skutečnost, že někteří vojáci i úředníci si plně neuvědomují, že „stahování“ zdánlivě banálních programů či používání nelegálně získaného softwaru může vytvořit podmínky pro únik utajovaných skutečností z AČR. Zabezpečení informačního systému všechny nestandardní postupy okamžitě signalizuje a zdroj je okamžitě identifikován.

O zjištěném stavu byli průběžně informováni příslušní velitelé a činitelé MO a AČR. Přijatá opatření k trvalému zabezpečení potřebné úrovně ochrany utajovaných skutečností byla směřována do oblastí dodržování režimových opatření, dodržování přípravy a proškolení určených zaměstnanců a včasného provádění aktualizace vnitřních norem. Plnění daných úkolů vyžadovalo účelnou odbornou pomoc a soustavný tlak na dodržování zásad ochrany utajovaných skutečností ze strany všech stupňů velení.

Tabulka: Činnosti ohrožující utajované skutečnosti v oblasti obrany ČR

Adresát	Počet zaslaných informací
Ministr obrany	9
Jiné orgány resortu obrany	20
Ministerstvo vnitra a Policie ČR	2
Bezpečnostní informační služba	1
Ostatní orgány mimo resort MO	6
CELKEM informací	38

2. PODÁVÁNÍ ZPRÁV A UKLÁDÁNÍ ÚKOLŮ

Úkolování Vojenského zpravodajství i poskytování požadovaných informací oprávněným subjektům probíhalo v souladu s §8 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

K naplnění své působnosti, vyplývající ze zákona č. 153/1994Sb, a ke splnění stanovených úkolů zpracovávalo VZ informace získané vlastními prostředky z otevřených zdrojů (OSINT), elektronickým průzkumem (SIGINT), specifickými způsoby získávání zpráv lidskými zdroji (HUMINT) a v neposlední řadě informacemi obdrženými v rámci informační výměny, které zhodnocovalo do zpravodajských výstupů kvalifikovanou zpravodajskou analýzou a syntézou.

V roce 2004 bylo VZ zpracováno více než 1500 zpravodajských informací různého rozsahu od souhrnných analytických výstupů přes ucelené přehledy až po jednotlivé monotematické nebo periodické – denní, týdenní, měsíční – informace. Obsahově více jak dvě třetiny z nich pokrývaly informace o situaci a vlivu na bezpečnostní zájmy ČR v zahraničí.

Tři čtvrtiny informačních výstupů VZ byly určeny MO nebo jiným oprávněným resortním uživatelům, ostatní byly postoupeny jiným, mimoresortním adresátům.

Tabulka: Podávání zpráv a ukládání úkolů

Typ informace	Počet zpracovaných informací
Aktuální informace	1112
Týdenní souhrnná informace	102
Měsíční informace	11
Tematická informace	348
CELKEM informací	1573

3. SPOLUPRÁCE VZ SE ZPRAVODAJSKÝMI SLUŽBAMI ČESKÉ REPUBLIKY A OSTATNÍMI ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY

3.1. Spolupráce se zpravodajskými službami

Spolupráce VZ s ostatními zpravodajskými službami ČR a orgány státní správy je realizována na základě ustanovení §8 odst. 3, a §9 zákona č. 153/1994 Sb.

V roce 2004, stejně jako v předchozích letech, pokračovalo VZ na základě uzavřených dohod a se souhlasem vlády ve spolupráci s Bezpečnostní informační službou a Úřadem pro zahraniční styky a informace. Hlavním cílem spolupráce byla vzájemná výměna informací a součinnost při plnění společných zpravodajských opatření tak, aby byla zajištěna efektivní činnost zpravodajských služeb.

S cílem dalšího zlepšení koordinace zpravodajské činnosti a výměny informací na pracovní úrovni se VZ aktivně účastní jednání „Zpravodajské skupiny“, ve které jsou zastoupeny všechny složky zpravodajské komunity České republiky a některé další subjekty ČR.

Tabulka: Spolupráce se zpravodajskými službami ČR:

Adresát	Počet zaslaných informací
Bezpečnostní informační služba	87
Úřad pro zahraniční styky a informace	27

3.2. Spolupráce s orgány státní správy

V souladu s ustanovením §8 odst. 3 zákona č. 153/1994 Sb., a na základě výše uvedených dohod, byla v roce 2004 realizována spolupráce VZ zejména s následujícími orgány státní správy:

Policie České republiky a Ministerstvo vnitra

Konkrétní spolupráci lze hodnotit jako věcnou a splňující základní požadavky obou stran. V roce 2004 byl kladen důraz na prověřování poznatků o možných porušeních právních norem ČR při vývozu a dovozu speciálního a vojenského materiálu.

Generální ředitelství cel (GŘC)

Vzájemná součinnost zejména v oblasti využívání informací z databází vedených GŘC a VZ v souvislosti s plněním úkolů podle zvláštních předpisů a výměny informací o nelegálním šíření vojenského materiálu nebo technologií, včetně materiálu a technologií tzv. dvojího užití, a následné spolupráce na šetření těchto případů.

Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Praktická spolupráce byla realizována zejména v oblasti zajišťování pasové agendy, vízové agendy a akreditací civilních a vojenských diplomatických pracovníků cizích států. V roce 2004 se Vojenské zpravodajství podílelo na posouzení cca 100 žádostí o agrément příslušníků civilního diplomatického sboru a 10 žádostí o agrément pro příslušníky vojenského diplomatického sboru. Dále se zapojilo do procesu posuzování žádostí o udělení víz pro vstup na území ČR.

Národní bezpečnostní úřad (NBÚ)

Vojenské zpravodajství spolupracovalo s orgány NBÚ při prověřování žadatelů o bezpečnostní prověrku. Na základě zaslaných žádostí prověřovalo, zda tyto osoby neprocházeli evidencemi Vojenského zpravodajství nebo evidencemi vzniklými činností bezpečnostních

a vojenských orgánů československého státu (viz níže bod Provádění bezpečnostních prověrek a šetření v evidencích). Pokračovala spolupráce i s orgány Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR.

Spolupráce VZ s ostatními orgány státní správy

Spolupráce byla realizována většinou "ad hoc", zejména při řešení konkrétních problémů.

3.3. Provádění bezpečnostních prověrek a šetření v evidencích

Vojenské zpravodajství aktivně naplňuje úkoly v oblasti ochrany utajovaných skutečností v souladu s ustanoveními zákona č. 148/1998 Sb. o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V rámci těchto ustanovení spolupracovalo Vojenské zpravodajství jak s NBÚ a ostatními zpravodajskými službami ČR, tak s řadou dalších subjektů. Velký důraz byl kladen na součinnost s NBÚ v metodické oblasti.

Mimo plnění úkolů při provádění bezpečnostních prověrek příslušníků, zaměstnanců a uchazečů o přijetí k VZ byla pozornost VZ rovněž soustředěna na činnosti související s prováděním bezpečnostních prověrek fyzických osob a organizací.

Objem vyřízených žádostí charakteru evidenčního dotazu v roce 2004 představoval 24 764 osob a 480 subjektů lustrovaných dle §9 odst. 1 písm. b) zákona č. 148/1998 Sb., a 686 osob lustrovaných dle §81e odst. 2 písm. b) uvedeného zákona v evidencích VZ. Souběžně byla prováděna šetření v evidencích a materiálech vzniklých z činnosti bezpečnostních a vojenských orgánů československého státu, kde celkový počet lustrovaných zahrnoval 21 890 osob.

Další oblastí aktivit VZ v této problematice bylo provádění různých typů šetření v závislosti na definovaném požadavku ze strany NBÚ. V roce 2004 bylo v této souvislosti provedeno 53 šetření pro účely prověrky III. stupně (TAJNÉ), 501 šetření pro účely prověrky IV. stupně (PŘÍSNĚ TAJNÉ), 6 šetření pro potřeby bezpečnostní prověrky organizace a 11 šetření pro účely ověřování bezpečnostní způsobilosti.

Celkově lze konstatovat, že počty požadavků jak z oblasti bezpečnostních prověrek, tak ověřování bezpečnostní způsobilosti, mají trvale vzrůstající trend.

Tabulka: Šetření ve prospěch Národního bezpečnostního úřadu:

Druh šetření dle §9 odst. 1 písm. b) a §81e odst. 2 písm. b) Zákona 148/1998 Sb.	Počet provedených šetření (osoby / organizace)
činnostní	565 / 6
evidenční	25450 / 480

Tabulka: Evidenční dotazy

	2003	2004
ev. osoby	17496	24764
ev. organizace	245	480
ev. ověřování bezpečnostní způsobilosti	501	686

4. SPOLUPRÁCE VZ SE ZPRAVODAJSKÝMI SLUŽBAMI SPOJENECKÝCH ČI PARTNERSKÝCH ZEMÍ A S ORGÁNY NATO A EU

Jednou z důležitých oblastí práce VZ je intenzivní spolupráce se zpravodajskými službami spojeneckých a partnerských zemí a s orgány Severoatlantické aliance a Evropské unie. Tato

spolupráce je organizována v souladu s §10 zákona 153/1994 Sb. Se souhlasem vlády ČR udržuje VZ v současné době na různé úrovni spolupráci celkem s 50 zpravodajskými službami z 33 států. Nejintenzivnější spolupráce probíhala se zpravodajskými službami členských zemí NATO a EU s akcentem na sousední státy ČR.

Bilaterální spolupráce probíhala na několika úrovních. Byla to jednání na úrovni velení VZ, výměna informací ad hoc, pravidelná výměna informací a jednání specialistů.

Obsahem jednání byla tematika zaměřená na oblasti zájmů VZ a partnerských zemí. VZ kladlo důraz hlavně na prostory rozmístění jednotek AČR v zahraničí, nestabilní oblasti a oblasti se zhoršující se bezpečnostní situací, kam mohou být jednotky AČR v budoucnosti potencionálně vyslány v rámci společných operací NATO a EU. Dále na problematiku terorismu, proliferace a zbrojních technologií.

Také v roce 2004 pokračovalo VZ v intenzivní spolupráci se zpravodajskými orgány Severoatlantické aliance, tj. se Zpravodajskou divizí mezinárodního vojenského štábu Velitelství NATO v Bruselu, Zpravodajskou divizí Aliančního velitelství pro operace v Monsu a Zpravodajskou divizí Aliančního velitelství pro transformaci v Norfolku.

Na pracovních úrovních se příslušníci VZ dále zapojili do příprav a zpracování základních zpravodajských dokumentů NATO. Nezanedbatelný informační přínos znamenala rovněž účast specialistů na pracovních zasedáních a konferencí pořádaných jednotlivými velitelstvími NATO.

Specialisté VZ se spolupodíleli na spolupráci se Zvláštním výborem NATO (AC-46), spočívající zejména ve zpracování příspěvků a hodnocení k dokumentům zabývajících se otázkami mezinárodního terorismu a civilizačních hrozeb.

Po vstupu ČR do Evropské unie v minulém roce VZ zahájilo aktivní informační spolupráci se Zpravodajskou divizí Vojenského štábu EU v Bruselu.

Aktivity v rámci mezinárodní součinnosti VZ chápe jako možnost získání hodnotných zpravodajských informací a rovněž příležitost ke zdokonalování svých příslušníků jak v oblasti odborné, tak v neposlední řadě i jazykové.

Mezinárodní součinnost má nezastupitelné místo v činnosti VZ. Informační výměna v rámci bilaterální i multilaterální spolupráce se zpravodajskými službami dalších zemí, NATO a EU představuje významný článek přispívající k vytváření pozitivních vztahů mezi jednotlivými zeměmi, armádami i zpravodajskými službami.

Tabulka: Spolupráce se zahraničními zpravodajskými službami a orgány NATO a EU:

Druh spolupráce	Počet zaslaných informací
Bilaterální spolupráce	684
Multinárodní spolupráce	81

5. VNITŘNÍ BEZPEČNOST

Významným opatřením v oblasti kontroly Vojenského zpravodajství bylo zřízení nového kontrolního prvku přímo podřízeného řediteli VZ - oddělení kontroly a vnitřní bezpečnosti VZ, které má statut stálého kontrolního orgánu a vykonává vnitřní kontrolu v rámci působnosti Vojenského zpravodajství.

Jako vážný problém v roce 2004 se jeví podezřelé aktivity některých bývalých příslušníků Vojenského zpravodajství z doby, kdy u služby působili. VZ ve spolupráci s PČR a dalšími zpravodajskými službami podniká kroky k objasnění některých podezření z možného porušení zákonů ČR.

V roce 2004 bylo u Vojenského zpravodajství řešeno 47 přestupků. Z toho se cca v 1/3 případech jednalo o kázeňské přestupky ve smyslu §51 odst. 1 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů. V ostatních případech se příslušníci VZ dopustili jednání ve smyslu §51 odst. 2 zákona č. 221/1999 Sb., tedy postižitelné podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Nejvyšší počet přestupků podle zákona č. 200/1990 Sb. zahrnovaly přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Na tomto úseku byla řešena cca polovina z celkového počtu, z toho ve většině případů byla uložena pokuta kromě jednoho případu, který byl vyřešen napomenutím. V jednom případě bylo řízení zastaveno. V oblasti občanského soužití bylo řešeno jedno podezření ze spáchání přestupku, které bylo odloženo z důvodu nenaplnění skutkové podstaty přestupku.

Oproti roku 2003 došlo k poklesu počtu přestupků, a to především v oblasti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.

5.1. Prošetřování stížností

V roce 2004 byly u služby podány celkem 4 vnitřní stížnosti, z nichž 3 podání byla vyhodnocena jako neoprávněná a u 1 podání byla provedena náprava stavu, protože bylo shledáno jako oprávněné.

5.2. Řešení žádostí

V roce 2004 bylo u služby podáno celkem 5 vnitřních žádostí v oblasti finančních náležitostí a personální problematiky, z nichž byly všechny posouzeny jako nedůvodné.

6. VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ KONTROLA

Právní úpravu kontroly Vojenského zpravodajství v roce 2004 je nutno rozdělit na dvě části a to na právní úpravu kontroly činnosti VOZ a právní úpravu kontroly činnosti VZSl.

Právní úprava kontroly činnosti VOZ byla, přes legislativní snahu učinit ji jednoznačnější a komplexnější, stále dána zákonným rámcem vyplývajícím z ustanovení zákona č. 67/1992 Sb., o Vojenském obranném zpravodajství. Podle hlavy páté cit. zákona „Kontrolu činnosti Vojenského obranného zpravodajství vykonává Poslanecká sněmovna, která k tomuto účelu zřizuje zvláštní kontrolní orgán.“

K právní úpravě kontroly činnosti VZSl je nutno konstatovat, že kontrola zpravodajských služeb České republiky je upravena v §12 až §14 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění zákona č. 118/1995 Sb. (dále jen zákon č. 153/1994 Sb.). Kromě uvedeného zákona, který je jediným pro zpravodajské služby ČR s vnější působností (Úřad pro zahraniční styky a informace, Vojenská zpravodajská služba jako součást Vojenského zpravodajství) je upravena kontrola Bezpečnostní informační služby zákonem č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů a kontrola Vojenského zpravodajství zákonem č. 67/1992 Sb., o Vojenském obranném zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů.

V souladu s takto stanoveným systémem kontroly zpravodajských služeb České republiky existovaly v roce 2004 dvě komise Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky : Komise pro kontrolu Bezpečnostní informační služby a Komise pro kontrolu Vojenského obranného zpravodajství jako součásti Vojenského zpravodajství.

Zákon č. 153/1994 Sb., především ve svém §12 předpokládá zákonnou úpravu kontroly všech zpravodajských služeb České republiky. Usnesením vlády č. 390 ze dne 19.4.2000 vláda uložila místopředsedovi vlády a ministru zahraničních věcí zpracovat návrh zákona o kontrole zpravodajských služeb. V roce 2001 bylo zpracováno Pracovní legislativní skupinou Výboru pro zpravodajskou činnost paragrafové znění návrhu zákona o kontrole zpravodajských služeb Parlamentem České republiky. V závěru stejného roku byl tento návrh projednán v Legislativní radě vlády, která jej doporučila Parlamentu České republiky k projednání a schválení (parlamentní tisk 1232).

Na splnění těchto úkolů se aktivně podíleli i pracovníci VZ, jak předkládáním podnětů a návrhů, tak účastí v jednotlivých pracovních skupinách.

Podle ustanovení §13 zákona č. 153/1994 Sb. není ustanoveními tohoto zákona dotčena působnost státních orgánů ke kontrole plnění úkolů hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu podle zvláštních právních předpisů. Jimi jsou zejména ustanovení o hospodaření s majetkem státu zákon č. 218/2000 Sb., o majetku a zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu.

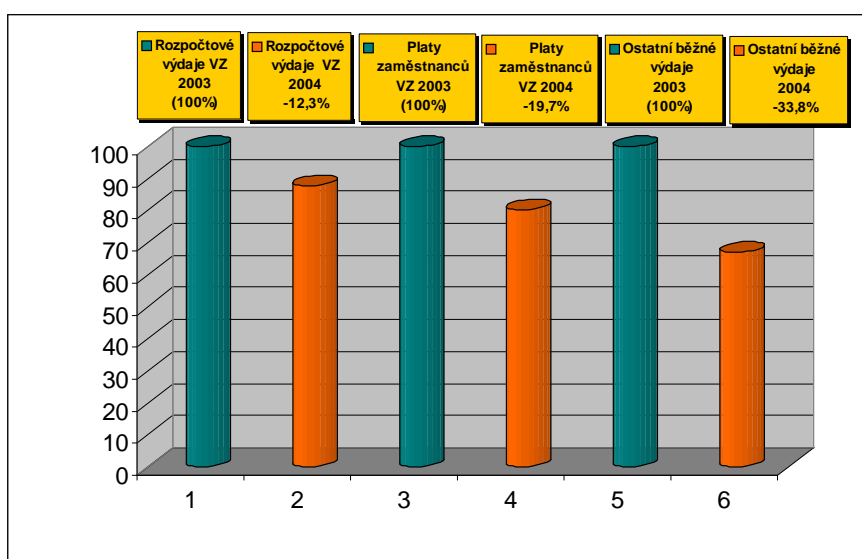
Pozn. Dnem 1. srpna 2005 nabyl účinnosti nový Zákon č. 289/2005 Sb. ze dne 16. června 2005 o Vojenském zpravodajství, který již komplexně řeší problematiku kontroly celého VZ.

Rozpočtové prostředky VZ na rok 2004

Finančně ekonomická činnost VZ vyplývá z ustanovení příslušných zákonů ČR, nařízení, vyhlášek, rozkazů a prováděcích předpisů MO ČR. Finanční prostředky byly vynakládány účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s rozpočtovou skladbou Ministerstva obrany ČR.

Veškeré výdaje VZ jsou součástí kapitoly rozpočtu MO ČR. Rozpočtové výdaje VZ v roce 2004 klesly oproti roku 2003 o 12,3 %. Z toho snížení na platy představovalo pokles o 19,7 % a snížení na povinné pojištění pokles o 18,5 %. Ostatní běžné výdaje poklesly ve srovnání s rokem 2003 o 33,8 %.

Jedním z hlavních faktorů, který ovlivnil výši výdajů byly změny v počtu přímo podřízených útvarů a zařízení. Dalším z důvodů byla i restrukturalizace a sloučení některých prvků a součástí VZ, které s sebou přineslo podstatnou úsporu v rozpočtových prostředcích.

6.1. Vnější kontroly VZ a jejich výsledky

Ve vztahu k oblasti finančního zabezpečení VZ

V roce 2004 byla Pražskou správou sociálního zabezpečení v souladu s §6 odst. 4 písm. o) zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, provedena finanční kontrola u dvou Vojenských finančních úřadů Praha, finančně zabezpečujících VZ. Cílem kontroly bylo ověření správnosti výpočtu pojistného, tj. ověření rozdílů mezi skutečným a vykázaným stavem, plnění úkolů souvisejících s prováděním nemocenského pojištění a kontrola správnosti poskytování dávek nemocenského pojištění. Ve druhém případě plnění úkolů v důchodovém pojištění, tj. vedení a úplnost podkladové evidence, vedení a řádné vyplnění evidenčních listů, plnění úkolů v předstihovém řízení, sepisování a dokládání žádostí o důchod, plnění ohlašovací povinnosti při zaměstnávání poživatelů důchodu a soulad údajů vykázaných na Přehledu o výši příjmů poživatelů částečného invalidního důchodu s faktickým stavem.

Výše uvedenou kontrolou nebyly zjištěny žádné nedostatky, organizace byla pouze upozorněna na ohlašovací povinnost těch zaměstnanců, kteří jsou poživatelé částečného invalidního důchodu a plného invalidního důchodu a jejich zaměstnání v organizaci nezakládá účast na nemocenském pojištění a důchodovém pojištění. Ve druhém případě nebyly zjištěny závažné nedostatky, drobné nesrovnalosti byly na místě odstraněny.

6.2. Vnitřní kontroly VZ a jejich výsledky

Administrativní a fyzická bezpečnost

V oblasti administrativní a fyzické bezpečnosti byly v roce 2004 kontroly zaměřeny hlavně na úplnost evidence utajovaných skutečností, zabezpečení utajovaných skutečností při jejich ukládání, přenášení a přepravě. Akreditačním orgánem byly prováděny kontroly nových zabezpečených oblastí a kontroly shody dokumentace objektové bezpečnosti se skutečným stavem bezpečnostních opatření. Zjištěné závady v dokumentaci objektové bezpečnosti nebo ve stavu bezpečnostních opatření byly odstraňovány tak, aby nedocházelo k neoprávněnému nakládání s utajovanými skutečnostmi.

Oblasti komunikačních a informačních systémů

V této oblasti byly kontroly zaměřeny na zajištění bezpečnosti informačních systémů nakládajících s utajovanými skutečnostmi podle vyhlášky NBU č. 56/1999 Sb., a interního normativního aktu VZ, týkajícího se této oblasti.

V roce 2004 byly dále prováděny kontroly, týkající se různých oblastí VZ, zaměřených na dodržování zásad hospodaření s majetkem, nabytí majetku a nákup služeb a řada dalších vnitřních kontrol, zaměřených na dodržování interních normativních aktů VZ.

Tabulka: Vnitřní kontroly VZ:

	Počet provedených kontrol
Administrativní a fyzická bezpečnost	48
Oblasti komunikačních a informačních systémů	32